

A. BUTTIGIEG U "QASBA MAR-RIH"

Minn MONICA BEZZINA

FIL-KTIEB tiegħu *Qasba mar-rih*, Anton Buttigieg jidher bħala poeta liriku u mbux bħala poeta satiriku kif narawh f'kotba oħra tiegħu bħal *Ejjew Nidħku Ftit*, u *Ejjew Nidħku Ftit Ieħor*. Dan il-ktieb *Qasba mar-Rih*, Anton Buttigieg qassmu f'erba' taqsimiet u dawn tahom l-ismijiet "L-Ghanja tan-Natura," "Il-Ghanja ta' Hajti," "Poeziji Stil Krepuskolari" u "Poezija oħra." Dawn it-taqsimiet ġabarhom flimkien u tahom l-isem *Qasba mar-rih*, personifikazzjoni tal-poeta stess li bħal qasba li tixxejjer mar-rih, huwa jixxejjer mal-mewg tad-destin waqt li jibqa' dejjem sod fuq l-egħruq tiegħu għaliex dawn huma mibnija fuq prinċipji sodi.

Għalkemm il-poeta jiġbor l-esperjenza u l-emozzjonijiet tiegħu bit-tajjeb u l-ikrah, bil-ferħ u n-niket ma' tul il-ktieb kollu, l-aktar esperjenzi u emozzjonijiet lirici tiegħu nsibuhom fit-tieni taqsima tal-ktieb. Fl-ewwel parti ta' din it-taqsima "Niket u Elegiji," Anton Buttigieg jagħtina l-esperjenza tiegħu bħala bniedem miżżewweġ. Għall-kittieb, iż-żwieġ kien esperjenza ta' niket. Fil-poezija sabiha tiegħu *Niftakar* il-poeta jgħidilna l-ferħ li ħass fiż-żmien ta' qabel iż-żwieġ tiegħu, fiż-żwieġ, u fiż-żmien qasir ta' wara. Bil-kliem l-aktar sempliċi huwa jiddeskrivi t-tieg:

"Imbagħad ix-xampanja
li tfawwar bil-qawwa,
bir-raqhwa,
u l-cake qisu torri bajdan
u l-fox-trot u t-tango u l-waltzer,
u s-sakra u ż-żifna
tal-qraba u l-ħbieb."

Fit-tieni parti ta' din il-poezija, Anton Buttigieg ikellimna dwar iż-żmien tal-mewt ta' martu. Huwa jiddeskrivi kif il-mewt qerditlu l-aktar persuna li kienet għaziża għalih, il-persuna li magħha kien iqassam ħajtu, bis-sentimenti, ħsibijiet, niket u ferħ, li għadda minnhom, u nstab waħdu mingħajr ħadd biex ifarrġu.

"jien u l-Baħħ
il-Baħħ u jien;
jien ni bki,
il-Baħħ jibki
ħdejn sodda ta' mejn
mifruxa ta' xejn."

Għal sentejn shaħ wara ż-żwieg, il-poeta baqa' mnicket u kiteb poeziji dwar in-niket tiegħu u l-esperjenza kiefra li għadda minnha. Sentimenti oħra varji fawru għewwa qalbu fl-istess żmien, u dawn huma migburin fit-tieni parti ta' "L-Għanja ta' Hajti". F'din il-parti tal-ktieb, huwa jiddedika bosta poeziji lit-tliet uliedu li tilfu 'l ommhom meta kienu għadhom żgħar. Fil-poeziji tiegħu bħal *Marolo Tiegħi*, *Lil uliedi*, u *Rose Marie*, aħna naraw lil Anton Buttigieg bħala missier. Huwa jurina mħabbtu lejn uliedu li tant sab farag fihom wara l-mewt ta' ommhom. Huma kienu l-uniku ferħ u skop tal-hajja li baqagħlu u kienu dawn it-tliet itfal li rahom jikbru quddiem għajnejh dawk li għagħluh jibqa' jara n-naħa s-sabiha tal-hajja u ma jiddisprax.

Wara sentejn il-poeta reġa' żżewweg. Il-ferħ tiegħu narawh fil-poeziji. Huwa jiddedika poezija lit-tieni mara tiegħu jisimha *Lil Commie*. Fit-tielet parti tat-tieni taqsima "Tama u Poezija Amurusa," aħna naraw kif il-poeta jittama li se jerġa' jsib il-ferħ tal-hajja bħala miżżewweg. Huwa jurina l-ferħ li hażż meta ltaqa' mat-tieni mara tiegħu u jagħtina xbieha tagħha fil-poezija tiegħu *L-Għarus Lill-Għarusa*.

"Imma ebda roża fewwieh
bħar-roża ta' haddejk,
l-ebda iżraq sabih
bhall-iżraq ta' għajnejk!"

Izda l-ferħ taż-żwieg ma kellux hajja twila għal Anton Buttigieg. Il-mewt reġgħet serqitlu lill-għaziża tiegħu u hallietu waħdu mal-baħh. Wara żmien, huwa ma setax jikteb poeziji aktar. Fil-poezija tiegħu *Bla Demgħa ta' Biki* huwa jfisser in-niket li kien jinsab go qalbu.

"Meta għal għarrieda, il-mewt hafset lilek
f'gurnata
u jien bqajt waħdi go art il-barrani
'il-bgħid mill-Għajnuna,
jiena ma bkejtx
u tlaqt minn fuq qabrek
bla demgħa f'għajnejja,
bla lfiq fuq xofftejja,
mingħajr elegija,
qisni bla demm...'

Anton Buttigieg iqis il-familja bħala haġa sagra u qaddisa, u għalhekk għalih il-mewt li tifirdu minnha hija kiefra u iebsa. Fil-poezija tiegħu, huwa jqabbell il-familja ma' bejta tal-għasafar u l-firda ta' martu minnu u

minn uliedu jisthajlu xi hadd (il-mewt) li gie seraqha u għalaqha f' gaġġa. Huwa jhobb iqabbell il-mewt ma' bojja li qatlitlu l-principessa tiegħu.

“U qieghdet rasha fuq iz-zokk, u l-bojja,
għolla l-mannara 'l fuq
u qata' ras il-principessa sbejha
ta' għonqha mill-egħruq.”

Għalkemm Anton Buttigieg daq darbtejn l-imrar li gġib magħha l-mewt, huwa ma jiddisprax. Fil-poezija tiegħu huwa lanqas biss jitkellem fuq sentimenti ta' mibegħda u disperazzjoni, anzi huwa jieħu l-mewt taż-żewġ nisa tiegħu bħala mibgħuta minn Alla, u fin-niket tiegħu jittama li għad tiġi gurnata li fiha jkun jista' jerga' jara lil martu u li jibni bejta 'l fuq mis-shab fejn tibqa' għal dejjem.

“Ah! le ma xejnitekx il-mewt imqita
Imma biss bejnietna tellgħet hajt-fix-xagħri
tal-mixja tagħna; t-tnejn flimkien go bejta
f' dejr il-Hallieq għad niħabbew bħal dari.”

Fit-tielet taqsima “Poezija Stil Krepuskolari,” aħna nsibu poeziji li ju-ru sentiment ta' niket u swied il-qalb li hass il-poeta fil-mument li kitib-hom. Hawnhekk aħna naraw lil Anton Buttigieg bl-istess qawwa, stil u sentiment ta' poeta li nsibu fit-taqsimiet l-oħra kollha.

F'dan il-ktieb *Qasba mar-Riħ*, aħna nsibu li Anton Buttigieg kellu wkoll bosta esperjenza tas-safar. L-imħabba tiegħu lejn is-safar turina li huwa bniedem ta' kultura. Huwa kiteb bosta poeziji dwar bliet u postijiet fid-dinja u fost dawn insibu *Taħt il-Vessuvju, Cologne, F'pjazza San Mark* u *Berwang*. F'dawn il-poeziji aħna nindunaw li l-poeta qieghed jitkellem mill-esperjenza tiegħu stess għaliex jagħti bosta dettalji li wie-ħed ikun jaħom biss jekk ikun mar f'dak il-pajjiż huwa stess. Hekk fil-poezija *Berwang*.

“aħdar il-glekk tal-bdiewa tiegħu,
ħadra s-sidrija tal-bellus,
u ħodor il-kappell u r-rixa fuqu,
u ħadra l-ħabba kbira ta' għajnejhom.”

Wiehed ma jistax ma jagħtix każ ta' l-imħabba ta' Anton Buttigieg lejn in-natura. Din insibuha ma' tul il-ktieb kollu iżda l-aktar fl-ewwel taqsi-ma “L-Għanja tan-natura.” Hawnhekk aħna naraw lill-poeta bħala romanti-ku. Huwa jgħanni n-natura fil-ferħ tagħha u jhoss li fiha biss, għaliex hi-ja ommu, il-bniedem jista' jsib il-ferħ u l-hena. Naraw ukoll li huwa għan-

du esperjenza kbira tan-natura. Huwa jafha bis-sigar, il-frott u l-fjuri u għalhekk jurina li huwa qatta' bosta snin minn ħajtu madwar il-ħlejjaq ta' Alla, 'il bogħod mill-ħajja artifiċjali tal-ibliet.

F'dan il-ktieb naraw kemm jinkedd il-poeta għaliex jaf li l-ħwejjeg sbieħ tad-dinja l-bniedem igawdihom biss għal ftit zmien. Fil-poeziji ta' l-aħħar il-poeta jurina li fl-eterinità, il-gmiel, is-sbuħija u l-imħabba jibq-ghu għal dejjem.

"U nixtieq kieku bejta
mibnija f'art is-sliem,
'il barra minn dil-kewkba,
bejta li tkun bla tmiem." (Il-Bejta ta' Dejjem)

Għalkemm *Qasba mar-Riħ* huwa ktieb ta' poeziji ta' bosta xejriet, fih kollu nsibu l-istess persuna bl-istess xewqat u mħabba. F'kull taqsima nsibu l-istess qawwa, stil u sentiment u naraw kif il-poeta jigbor l-esperjenza u l-emozzjonijiet liriċi tiegħu, bit-tajjeb, bil-ħazin, bil-ferħ u d-dwejjaq u minn dawn l-esperjenzi u l-emozzjonijiet hu jagħti lill-poezija Maltija versi ta' l-aktar poezija għolja.